

M A G Y A R K U R I R

Bécsből, Pénteken, November' 3-dikán, 1820.

B é c s.

A' Tropauból érkezett tudósítások Oktober' 27-dikéig terjednek, 's ennyiben áll a' foglalatjok: —“

„Oktober' 20-dikán estve, a' melly napon tudniillik Orosz Császár ö Felsege megérkezett, a' városban, sőt még az ide-tartozó külső városokban is minden házak megvilágosítottak. Hasonlóképpen nagyon szépen felczifrittattak és megvilágosítottak, valamint az a' Tisztelet-kapú, melyet a' Tropau lakosok a' három Felseges Monárkháknak dicsőíttetésekre felállítottak, úgy a' katonák' fő strázсахáza is. Az Orosz Császár ö Felsege szállása előtt a' Herczeg Schwartzberg Ulánus Regementjének, a' piacon pedig a' fő strázсахáz előtt az itt őrizeten lévő, Graf Colloredo Jósef most tulajdonos nélkül lévő Regementjének muzsikai karjaik, egymást felváltólag éjfél 11 óráig muzsikáltak, a' míg tudniillik a' világosítás tartott.

„A' Császári Felsegek gyakran látogatják egymást kölcsönösen, a' melly látogatásoktól, valamint szüntén a' Felseges Monárkháknak 's Ministereiknek egész itten való tartózkodásaiktól, minden czerimoniás rendtartások kiszorittatva vágnak.

„Pruszsiai Királyi Státus-Cancellarius Herczeg Hardenberg tegnap előtt, Orosz Császári Státus - Titoknokminister

Gróf Nesselrode pedig, tegnap, megérkeztek ide.

Császárné ö Felsege ma (Nov. 3-dikán) útját Troppau felé vevén, ma éjjel Brünnben, holnap (4-dikben) Olmützenben hálván, 's ötödikben (a' jövő vasárnapon) Tropaubá megérkezni szándékszott. Kisérik ö Felsegét egyéb Udvarnokjain kívül, fő Udvari Mesternéje Gróf Laszkyne és fő Udvari Mestere Gróf Wurmbrand ö Excellenzájok.

Azon fényes halotti pompának, melyről a' közelébb költ M. Kurir röviden csak annyit említhetett, hogy itt Bécsben a' mult hetfün a' Feldmarschal Herczeg Schwartzberg' temetési megtiszteltetésére tétett, következő könnyűállásos leírását olvassuk a' Bécsi Udvari Ujságlevelekben:

„Ezen minden Austriai Katonának szívét mélyen megillető halotti pompára az itt őrizeten lévő seregből 3 Granadéros, 's három egyéb féle gyalog Batalionok, a' Bombihányó seregek 4 Kompániái, az Agyuzók' 2-dik Regementjének egy Batalionnya, a' Sáncz-ásók' serge, 's az őrizeten ittlévő két Lovas Regementeknek mindenikéből egy-egy Osztály állítottak ki halotti parádéban, 's az Augustinianus Atyák' templomához közelébb lévő uczákon és piacon formáltak sorokat. A' nevezett templomban, a' közönséges tiszteltetett halottnak fényes rangjára

)

hoz és nagy méltóságához illő, minden régi és új idő béli fegyvereknek nemeivel felczifított, az ellenségtől elvétetett zászlókkal 's a' Mária Theresia' Katonai Rendjének czimereivel felékesített, panczéros emberek által körülvétetett, 's gazdagon megvilágosított Gyász-alkotmány állított-fel. Ezen Gyász-alkotmány körül 's a' templom' egyéb részeiben is köröskörül Granadírosok 's ezeknek hátok megett nagyobbdon olly Invalidus katonák állottak tisztjeikkel együtt, a' kik ezen alkalmatosságra szántszándékkal azok közül válogattattak-ki, kik a' Boldogult fő Kommandirozónak vezérlése alatt Lipsiánál csatáztak volt. —

„Halotti nagy Misét Apostoli tábori Vikárius Bauer Jó'sef, Dalmiai Püspök, Esztergomi és S. Pölteni Kanonok Ur, több Regementek' Káplánnyaik' szolgálatjával mondott.

„Koronaörökös ő Cs. Fő Herczrgsége, a' testvérével Ferencz Károly ő Cs. Fő Herczgségével, továbbá Károly, Antal, Lajos Cs. Fő Herczegek, és Szakszen-Tétseni Albert Királyi Herczeg is, meg-tisztelték megjelenésük által ezt a' gyászos pompát. —

„Ő Császári 's Királyi Herczgségek minnyájan az ezen templom Oratoriumában a' Császári Familia' számára rendeltetve lévő helyen foglaltak helyet, Károly Cs. Fő Herczegen kívül, ki, mint a' Mária Theresia Katonai Rendjének Nagy Keresztese, a' Nagy Oltár mellett a' nagy számmal jelenlévő Generálisok 's a' nevezett Vitézi Rendnek tagjai' serge előtt foglalt helyet, 's Katona Társait ekképpen több tekintetekre nézve szerencsésítette. —

„A' nevezett Generálisok között voltak Státus- és Conferentziális Minister Feldmarschal Gróf Bellegarde, az Udvari Hadi Cancellaria' Vice-Elölükje és

Lovasság' Generálissa Báró Stipsich a' Hadi Tanácsosokkal egyetemben; úgy Alsó Aus-triai Kommandirozó Generális 's Lovasság Generálisa Marquis Sommariva; 's a' Test-örző sergeknek Kapitányaik. —

„Ezeken kívül jelen voltak továbbá az Udvari Hadi Cancellariánál lévő minden Cs. K. Udvari Tanácsosok, a' Bécsben találtató minden Stabális és egyéb fő tisztekkel 's a' Cs. Kir. Testörző minden sergeknek egy-egy Osztályaival. —

„Továbbá több Ministerek, Elölük 's a' Státusnak egyéb fő rangú tisztjei, megjelentek ezen halotti gyászos ájtatosságon 's adoztak ekképpen a' Boldogultnak az ő érdemeiért tartozó utolsó tisztelet-tétel-lel. Ezen, a' maga tárgyának méltóságos volta-hoz illő katonai innepi pompának, a' melly minden legfőbb és fő jelenlévőket szemmel látható érzékenységgel töltött-el, végződése után, a' bástyára kiállított két, ugymint egy Granadíros és egy egyeb-gyalog Batalionok, három versbéli lövéseket tettek, 's a' Glaszin a' Karinthiai kapu' elejébe kivonatott ágyuk a' katonaságnak mind háromszori lövéseire, 24 lövésekkel feleltel. —

„Koronaörökös ő Fő Herczgsége, a' több Cs. Kir. Fő Herczegek által kísértet-vén, 's a' Generalisok' és tiszték' egész serge által körülvétetvén, az úgynevezett Michaeliták' piatzára menni méltóztatott, 's az egész kiállított seregnek a General-Májor és Brigaderos Princz Koburg' vezérlése alatt való elléptetését, végig nézni méltóztatott.

„Ezen fegyveres sergeknek igazi hadi tekintete 's szép és jó magatartása, a' melly minden csapatoknál kimutatta magát, szembetünő 's dicsirettel való hely-behagyást gerjesztett mind a' katona mind a' nem-katona, nagy számmal öszszesereglett közönségben.

Nápoly Ország.

Azok a tudósítások, hogy a Nápolyi Parlamentum nem erősítette meg vagy visszavetette a Pepe Florestán által a Palermói Juntával Oktober 6-dikán tett Kötést, Capitulációt, egészen megvalóságosult. Az Oktober 14-dikén s 16-dikán költ Nápolyi Ujságlevelekben kihirdettetett az a nagyon heves beszéd, melyet a Parlamentumban a közelebb nevezett Pepe Gábor tartott, s a mely által ő az Országglószéket és a Ministeriumot is nagyon megtámodta, s a melynek a lett következése, hogy a Királyi Helytartó Princz, a Parlamentum jóvállására meghatározta, vagy olly Végzést adott ki: Hogy a Pepe Florestán által a Palermói Juntával Oktober 6-dikán kötött Egygyezés nem erősítették meg, s ezen Generális a Siciliai vezérséghől, melyet eddig folytatott, visszahivattatik, s végre, hogy Siciliába haladék nélkül 6000 emberekből álló új sereg küldetetik által. A Siciliai fő vezérség, mint mondják, Coletta nevű Generalisra biztatott.

„Nápolyban egyéberánt, a Bécsi Német Ujságlevelek szerint, most is az előbbeni fejtelenség és zürzavar uralkodnak, sőt, minden csendesség- és békesség-szerető lakosoknak rettegtetésekre naponként gyarapodó lépésekkel haladnak tovább-tovább. A törvényes rendnek minden ereje megaludt, s az Országgló kormány úgy szollván egészen azon külömbhölőb Sekták kezeikben van, melyek ezen Ország állpotjának felfordulását kieszközlötték, s azt már most mind adig, valameddig csak mehet a dolog, önn hasonkereséseknék s önn szereteteknek kielégíttetésére használni iparkodnak.

Nagy Británia.

A' Parlamentum' alsó háza, minek utánna üléseinek utóbbi félbeszakasztatása után egy ideig halgatott, Oktober' 17-dikén ismét egy ülést tartott, melyben olly jóvállást terjesztett Lord Castlereagh ezen ház' elejébe: hogy haladék nélkül nevezzen ki egy Biztosságot, a' végre, hogy ez a felső háznak a Királynét illető perlekedésben készült minden Jegyzőkönyveit s a Királyné ellen intéztetett Billre nézve eddig folytatott minden Aktáit, vizsgálja meg. A' Parlamentum' alsó háza a' Ministernek ezen jóvállását legkissebb ellenmondás nélkül helybehagyta s a Biztosság haladék nélkül kineveztetett.

Lord Russel olly kérelmet adott be a' Plymouthi lakosok' nevében az alsó ház' elejébe: hogy ez, a' Királyné ellen intéztetett Billt, ha a' felső házban meg erősíttetni találna, ne fogadja el. Maga a' nevezett Lord is pártját fogta ezen kérelemnek, s jóvállotta az alsó ház' tagjainak, hogy tellyesítsék azt a' mit a' Plymouthiak kérnek.

A' felső házban még mind foly a' Királyné' részéről eléállított tanubnak kikérdeztetése. Lord Liverpool és a' Fő Cancellarius kinyilatkoztatták, hogy illendő lenne az úgynevezett Májlandi biztosság' tagjainak is, kik a' Királyné' pártfogói által igen keményen vádolatnak, megengedni, hogy magok' mentésére a' rostély' elejébe eléállhassanak. Rastelli nevű Kurir, kit a' Királyné' Védloji s egyéb pártfogói ezen Májlandi Biztosság' Ágensének mondanak lenni, s ki a' perlekedés' első részében a' Királyné ellen eléállott tanuk között hasonlóképpen eléállván, ő Felsege ellen bizonyított – most, midőn a' Királyné' Prokurátora Brougham Ur, azt kíváná, hogy másodszeri kiker-

deztetésre ismét eléállították, éppen itthon nem lévén, heves vetekedésekre szolgáltatott itthonnemléte miatt alkalmatosságot. — Lord Carnarvon úgy ítélte, hogy ezen tanunak Angliából éppen most lett elküldtetése a 'Királyné' ügyére nézve igen ártalmas volna — melyre nézve jóvallotta ezen Lord, hogy az ő Felsége ellen intéztetett Billnek másodikzi felfolytatását 6 hónapokig halasztással (melly annyit tenne, hogy ezen kedvetlen perlekedést egészen nyomják el, vagy szakasztják félbe) — Ezen kérdésnek vitatása az Oktober 14-dikén tartatott ülésben második versben is fennforgott: hanem Brougham 's a 'Királyné' több Védője, mind megegyezvén végezetre abban, hogy Rastelli nélkül is folytathatják a 'Királyné' védelmezését — így osztán Lord Carnarvon is visszavette jóvallását 's a 'Királyné' részén lévő tanuknak kikérdeztetése tovább is folytatottatott.

Oktober 16-dikán olly megjegyzést terjesztett Brougham a 'felső ház' elejébe: Hogy minckelőtte a 'Királyné' ellen való perlekedés tovább folytathatna, előbb elmulhatatlanul tudni kellene, hogy ki az a 'rész (Pars), ki a 'Királynét' törvényesen üldözi? Míg ez nem tudatik, addig lehetetlen tovább folytatni a 'pert. — A 'Fő Cancellarius nagy illetlenségnek találta lenni: hogy ezen megjegyzés éppen most tétetik, mikor már a 'Királyné' ellen eléállott tanuk kikérdeztettek, 's már az ő Felsége' pártfogására eléállott tanuknak kikérdeztetése folytatottatik. Minister Liverpool pedig illy magyarázattal felelt a 'Brougham' megjegyzésére: — „Ő (Lord Liverpool), mint Minister, tulajdon személyében és tulajdon felelete alatt adta által a 'Parlamentum' felső házának ezen Billt; ezen ház annak mássát (copiáját); a 'Királynénak' kezébe küldötte, 's

a 'Közönséges Prokurátornak' megparancsolta, hogy azon vádolási pontokat, melyek ezen Billnek első részében találhatók, Prokurátori módon sürgesse, vagy vitassa. Így hát elejétől fogva tudva volt az üldöző rész, 's nagyon csudálkozni lehet azon, hogy egy ilyen hátráltató megjegyzés, most és nem régebben, 's nem a 'maga' idejében tétetett.“ — A 'tanuk' kikérdeztetése ezen magyarázat után tovább folytattatott.

Londonban számos könyvnyomtatók és betűszedők is köszöntő irást adtak által a 'Királynénak.

Némelly Anglus Ujságlevelek sőt Németek is olly hirt terjesztvén-el a '90-dik Anglus Regementről, hogy Plymouthban, midőn hajóra akarták ültetni, hogy a 'Középtengerre' küldjék, politikai okoktól indítatván nem engedelmeskedett volna, erre a 'nevezett Regement' 10 Kompániájának öregebb emberei illy megegyező tudósítást hirdettettek-ki ugyancsak a 'Plymouthi Ujságban' tulajdon neveik aláírásával: —“

„Plymouth Sept. 30-dikán 1820-ban. Mi kedvetlenséggel olvastuk a 'Plymouthi Ujságban' azon Cikkelyt, melyben a 'mondatott, hogy az itt lévő örszeregnél valami inquisitio történt volna bizonyos Kinyilatkoztatásért, melyet a '90-dik Regement a 'nemzet' előtt most folyó 's a 'Királynét' és a 'nemzetet' érdeklő politikai tárgyra nézve tett volna. Mi, a 'nevezett Regementbéli Kompániák' idősb emberei, vizsgálódó (inquiráló) biztosság' elejébe állítottunk ugyan; de meghatározott módon erőssítjük, 's kérjük is az Ujságíró, hogy hirdesse-ki: hogy ezen vizsgálódásnak semmi politikai tárgya nem volt. Mi katonák vagyunk 's a 'mennyiben' erőnkől függ, ezen karakterünket fenn is akarjuk tartani; mint

katonák érezzük mi azt, hogy nekünk sem a Királyné ügyéhez sem egyéb politikai állapothoz semmi közünk nincsen. Mi elköteleztettünk Királyunk's Hazánk' oltalmazására, 's ezt megtenni elhatároztuk magunkat, valameddig élünk. A' mi éppen most végzett hosszú útozásunk alatt különbözőkülömb próbák tétettettek kötelességünk mellől való elcsábítatásunkra: de olly szerencsések vagyunk, hogy elmondhatjuk, hogy mind ezek a' próbatételek egészenen hajótörést szenvedtek. Ha el talál jöni az az idő, hogy hazánk' ellenségeinek a' földhöz való verésére meghivattassunk, bizonyosok vagyunk azeránt, hogy meg fogjuk mutatni nemzetünknek, hogy, mi mint jó katonák, élni halni tudunk. Ki kell kinyílt szívvel nyilatkoztatnunk, hogy mi azokat, kik bennünket megtántorítani iparkodnak, mint hazánk' ellenségeit úgy nézzük. Most azon ponton állunk, hogy a' Középtenger felé elvezünk, a' hova mi örömmel el is fogunk evezni. Csak abban az esetben hagyunk ide hazánkat kedvetlenséggel, ha attól kellene félnünk, hogy hazánkfiaiban alkodhatott reánk nézve ez a' Britannus katonát megbecstelenítő gyanakodás. Az alolirtak között csak egy sincsen, a' ki ezen Regimentben már tíz vagy husz esztendőktől fogva nem szolgált volna; mi ebben minnyájan jól esmertettünk, 's kezesei lehetünk fegyveres társainknak a' Király' eránt viseltető hűségéért. Az eránt se kételkedhetünk, hogy tisztjeink ezen erősítésünket a' magok becsületekre, 's katonatársaink esküvéssék által, meg nem erősítenék, ha a' szükség úgy kívánná. Az Újságíró Ur meg fog hocsátani azon ügyetben irasmódernt, mellyel ezen levél irattatott, minket pedig egyéberánt olly reáliság táplál, hogy gyönyörűséggel megfogja belőlle esmérni a' világ, hogy melly

nagy elevenséggel kívánunk mi a' közönség' szeméi előtt annak látszani, a' mik valósággal vagyunk, tudniillik, jó, hűséges, 's kötelességeinket tellyesítő katonáknak. — (Itt az aláírások találtatnak, tudniillik mind a' 10 Kompániából egy-egy öregebb katoná). —

Frantzia Ország.

Gróf Galanthai Esterházy József Cs. K. Valóságos Camerarius Ur, a' kit Ausíriai Császár és Király ö Felsége a' végre Párisba küldött, hogy a' Királynak és Fami-liájának a' K. Hercegné' Berryné' szülésére nézve szerencsétető köszöntést vigyen, az ö Cs. K. Felsége' irásának különös audientzián való általadására Oktober' 19-dikén volt szerencséje. Az ott lévő Cs. K. rendkívül való meghatalmazott Minister Báró Vincent Ur által vezetett-be elébb a' Király ö Felségéhez, 's azután a' Királyi familia' tagjaihoz.

Az a' Bayard nevű aszszony, a' ki magát a' Bordeauxi kis Princznek Dajhául elkötelezvéen arra már fel is vétetett vala, hanem valamely egészségtelenkedés miatt, mellyet mint gondolják, talám igen könnyen felinduló természete okozhatott néki, hivatalát nem folytathatván, Oktober' 18-dikán oda hagyta a' Thuilleriát 's férjével együtt, a' ki Armentieresi Notárius, ezen városba vissza utazott. A' Párisi Monitör ezen alkalmatossággal újabban megjegyzi, hogy ez az a' Bayard, a' ki azon időben mikor a' Király Genthben volt, oda 500,000 Frankot vitt részszerént a' maga részszerént az Armentieresi lakosok' nevében ö F. gének. Ezt, Monsieur, a' Király' testvére, mostanában drága brillantós emlékeztető pénzel ajándékozta meg, melyre a' Bordeauxi kis Herceg' hajszájai közzül is oda alkalmaztatva vagnak néhányak.

A' Bayonnében lakó Portugallus Consul a' Párisban lévő Portugallus Követ Marquis Maria Iva parancsolatjára kihirdetette, hogy ő egy Frantzia hajónak se' adhat passust arra, hogy valamely Portugallus kikötőhelybe bevezzen. — Hasonló parancsolatot hirdettetett ki Havrében is az ott lakó Portugallus Consul.

A' Rochellei Ujságban illy tudósítás találtatik: — „Mi sietünk örvendve kihirdetni, hogy egy ifjú Frantzia útas, a' volt Ministernek Gróf Mollieu Urnak valami rokona olly szerencsés, hogy Afrikában a' Niger mellyékén egész Tombuktu városáig eljutott. A' familiája ezen napokban levelet kapott tőle, melyben jelenti, hogy ezen hires városba, mellyet előtte egy Európai ember se' láthatott, szerencsésen megérkezett legyen. Mungo Párk nevű Ánglus, mint tudva van, két versben tett hasonló próbát, de mind annyiszor füstbe ment iparkodása, s a' nélkül vesztette el életét, hogy Tombuktut láthatta volna.

P r u s s z s z i a.

Köln városában nagyon gyalázatos lépést követett el valami gaz ember, a' ki Oktober' 19-dikére virradó éjjel, mint az ott lévő Igasság' Cancellariája kihirdetette, a' Sz. Három Királyok' erekjéjének ládáját kipredálta s ekképpen olly dolgokra tette vakmerő mérész kezeit, a' mellyek, ha a' religiói tekintetbe nem vétetnek is, csak mint a' régiség' és mesterség' ritkaságai, minden efféléknek esmerőji által nagyon becsültetnek. Az erekjék 15 darabból állanak. Az említett hirdetésben Telvan téve az ellopott darabok' lastroma.

Török Birodalom.

Az Olasz Ujságfevelekben illy tudósítás jött ki a' Janinai Paschának, Ali-nak, újabb környüállása ról: —

„A' Török sergek, mellyek Benátot reárohanás által akarták elfoglalni; ezen próbatételekben szerencsétlenek voltak, és, mint mondják, vissza verettek. Ali Pascha azon 1500 emberekkel, kik magokat a' jó fizettetésért hozzá csatolták, a' Tepeleni nagy és erős fellegrvárban, melybe magát s kincseit bezárta, még mind vakmerő módon oltalmazza magát. Az az új Pascha, a' ki ő helyébe Janinába bement, a' lakosokat majd mind kikergette onnét, azért, hogy sergeinek alkalmasabb lakások legyen. Ali szüntelen ágyuztat a' Tepeleni bástyákról Janina városára, a' mellynek már, részint ezen ágyuztatás részint pedig azon égés miatt, mellyet Ali az által okozott, hogy onnét lett kimenetelekor a' maga lakó házait felgyujtatta, legalább kétharmad része pusztává lett. Még ma is azt hiszik sokak, hogy Ali magát, elébb meg fogja életétől fosztani, mint feladni. — Prevesában szörnyü zürzavaros fejtelenség uralkodott akkortáiban, mikor ebbel Ali kiment s az új Török Pascha oda beszállott. A' Keresztény lakosok, kik az Ánglus Consúlnak eltávozása után egészen magokra hagyattak olly állapotra jutottak vala, hogy vagyonaikat életjekk' legyütt elveszessék, s megmenekedhetéseket egyedül az ott levő Austriai Consúlnak Inchiostru Urnak köszönik, a' ki nem csak Ali Paschánál, hanem ennek eltávozása s a' Törököknek beszállása után, a' Török Vezéréknél is, hathatósan pártjokat fogta.

A' Marhabáznak fontja, Bécsben, Novemberre (ezüstben) 7 krajczárra határozottatott

Hazai Dolgok és egyéb Toldalékok.

Elegyes Dolgok.

„Még az 1813-dik esztendőben, így szoll a Bécsi Udvari Ujság Redaktora, adatott-ki ezen Ujságban az a tudósítás, hogy egy Magyar feltalálta volna annak lehetséges voltát: Hogy valamely folyó vízben, tóban, vagy tengerben, csaknem minden mélységre, miképpen lehessen lemenni, a' vizék' fenekén ide 's tova járkalni, kézzel lábbal szabadon dolgozni, a' viz' színültére minden mások' segédleme nélkül ismét fel jöni, vagy a' vízben tettszerűen való állást venni, 's ekképpen egész napokat, egyvégtiben, 's minden megerőtötődés nélkül a' víz alatt tölteni. —

„Ha ezen makhina' feltalálója, melynek ő Delphin nevet adott, ezt, más efféle találmányokkal összehasonlítja, gondolja, hogy az övé, a' másokét, következő tekintetekben mulja fellyül: — 1) Az özszenyomult levegőnek vagy pedig az embert körül vevő víznek terhét kiállani, minden egyéb féle buvárharangokban felettébb bajos, 's igen nagy mélységben lehetetlen is: az ő makhinájában pedig sem a' levegőnek sem a' víznek nyomását, vagy terhét, nem lehet érezni. — 2) A' közönséges buvárharangokba a' levegő kevés idő alatt beszívódik 's észszerént megpestisesedik, sőt még a' legújabbban feltaláltatott buvárharangokban is, mellyekbe a' friss levegő, szivattyú által szivattatik-be, megveszedelmesedik ezen levegő, minthogy ennek az az aoticus neme, a' mivé a' külső levegőt, a' lehellésel való beszívódás, általváltoztatja, vagy felosztja, mindenkor fennlebeg, ha a' más része, tudniillik a' Szén-alak, a' maga nehézsége miatt fenékre szállván a' friss le-

vegőnek beszívattatása által, mint a' buvárharang' lyukához legközelebb találtató rész, kinyomattatik is: midőn ellenben a' Delphinből a' friss levegő soha ki nem mehet — 3) A' közönséges buvárharangok csak úgy mozgathatnak, ha bizonyos jeladásra, felülről, kötél segédelmével, egy helyről más helyre tétetődnek, elé 's hátra felé ekképpen vonczoltatnak, 's végezetre ki is huzattatnak: az ő Delphinje ellenben minden mozdulást, jobbra balra, fel 's alá, az embernek tettése szerént teszen. — 4) A' kívülről való segedelemnek szükséges volta oly nagyon megdrágítja a' közönséges buvárharangokkal való munkálódást, hogy a' Dublin városánál lévő illy buvárharang több ezer font Sterlingekebe került, midőn az ő közönséges buvárkodási mélységekben használható Delphinnyének megkészítettésére, 100 font Sterlingeknél több nem kívántatik, 's két ember minden lehető esetbéli bátorságra nézve elégséges hozzá. Azt is megjegyzi ezen Delphinnek feltalálója, hogy valamint az egyéb buvárharangoknak a' víz alatt való épületeknél hasznát lehet az által venni, hogy azok által víztől üres helyet nyerni, 's ha a' szükség úgy kívánnya, a' víznek homályosságát is megvilágosítani lehet: úgy a' Delphin alatt is, éppen mint a' buvárharang alatt látni lehet, a' mennyire tudniillik a' víznek zavarossága a' szabad szemmel való látást meg nem gátolja. —

„Ezen találmánynak céljai volnának, hogy a' megfeneklett hajókhoz tökéletesebb segedelemmel lehessen lenni, mint eddig; hogy az illy hajót 's egyéb vagyont a' vízből ki lehessen venni; hogy a' történettől függő kalárizshalászásnak meghatározott régulák és bátorság szerzettet-

hessék; hogy a' borostyánkő (succinum electricum) padokat a' tengerben jobban használni, 's a' csiganemek' külömbkülömb-féleségét szaporítani, és hogy talám a' vizek' örvényeiben egyéb természeti esmeretlen kincsekre találni, lehessen. Idővel még egyéb hasznokra is vezérelheti az embert ezen találmány' segedelmével az elmésség és tapasztalás.

Ezen Delphinnel a' mult Oktober' 1-ső napján a' Bécsi Práterben lévő Cs. K. Katonai uszázgyakorló helyen számos nagy méltóságú 's egyéb megkülömböztetett személyeknek, kik közt Gróf Galanthai Eszterházy József Ur ő Excellentiája, Cs. K. Valóságos Kamarás Ur Nemes Ságódi Svetics Jákob, Valóságos Cs. K. Kamarás Ur's Udvari Titoknok Gróf Ghymesi Torgács Ferencz Urak, és Griffits Julius nevű Anglus tudós neveztetnek, jelenlétekben próbát tettek. A' Találónak szolgálja a' legnagyobb mélységnek, a' melly ezen helyen 24 lábnyomnyi, fenekére leszálván a' Delphinnel, az uszó oskolának egész területét körül járta a' víz alatt, 's a' Találó Ur annak megmutatására, hogy szükségben világosságra is szert lehet a' víz alatt tenni, egy lámpást a' vízbe lebocsátott 's azt abból, jó darab időmulva, égve huzta-ki. A' vízhe lett bemenés után valami egy órányi idő mulva, de ekkor se' azért, mint ha levegő-dolgában fogyatkozása lett volna, mivel ez soha ki nem maradhat, hanem, minekutánna a' nézők megújítva kinyilatkoztatták, hogy a' próbatétellel meg vagynak elégedve, 's csak

ezeknek kívánságára, feljött a' víz' fenekéről az említett szolgáló a' Delphinnel annak szinültére; és ámbár hogy a' kézmives mester' munkájában, a' ki ezen Delphint készítette, még azok a' tökéletességek, mellyeket a' Találó Ur annak adni tudna, nem mind találatnak-fel, csak ugyan így is tellyesen elégtétetődött a' várokozásnak, 's a' feltett Problema egészen megfejtett. —

„Feltalálója ezen alkotmánynak a' Brunsvik Grófi Familia' Futaki és Cserevicsi Uradalmainak Fiskálisa, a' már több írásairól esmeretes Farkasfalvai Nemes Farkas Ferencz Ur, kihez, ha valaki tőle valami felől tudakozódni akarna, Budán's Cserevicsen által, Futakra utasíthatja levelét.“

V e l e n c z e.

Renát ő Császári Királyi Fő Herczegsége, a' Lombard - Velencei Vice-Király, Oktober' 22-dikén, élete' kedves párjával együtt szerencsésen megérkezett Velence városába, 's megérkezésével egyenesen a' S. Márkus' templomába ment, a' hol Te Deum éneklés tartatott, 's azután lakó házába menvén 's annak folyosójára kiállván, az öszszegyülekezett sokaság által, szíves örvendezéssel köszöntetett, 's ezen örvendező tiszteltetés azon estve a' szépen kivilágosított theatron is megújítatott, a' hol ő Császári Fő Herczegsége és a' Fő Herczegné megjelenvén a' játék' végéig megmaradtak.

Redaktor: Pánczél Dániel; nyomtatja Nemes Stöckholzer Hirschfeld Felix.

(Ober-Passauer - Hof Nro. 396.)